

Verborgen kennisbronnen van (meertalige) studenten in beeld

Studiedag Mbo Taal Academie, Amersfoort

Jantje Timmerman
Lectoraat Meertaligheid en Onderwijs,
Hogeschool Utrecht

18 september 2026

Wat staat niet op jouw CV,
en is wel een kwaliteit van
jou?

Project verborgen kennisbronnen

Doel project

Verkennen hoe **verborgen kennisbronnen** (*funds of knowledge*) effectief betrokken kunnen worden in het ISK- en Entree-onderwijs, om bij te dragen aan het welzijn en het leerproces van de leerlingen/studenten.

Door een onderwijsaanpak te ontwerpen, uitvoeren en evalueren waarin verborgen kennisbronnen worden herkend en benut.

Looptijd: juni 2025 – juni 2027

Verborgen kennisbronnen

Definitie ‘verborgen’ kennisbronnen (*‘funds of knowledge’*) omvatten kennis, vaardigheden en perspectieven die jongeren gedurende hun levensloop **buiten formele onderwijscontexten** verwerven, en die vaak uit het zicht blijven van professionals die met hen werken

Geografische bronnen: plekken waarmee je je identificeert, zoals een rivier, stad, dorp of berg.

Praktische bronnen: activiteiten die je buiten school kunt doen, zoals sport, muziek, creativiteit of digitale vaardigheid.

Culturele bronnen: religieuze of nationale symbolen, feesten, verhalen, volkslied(jes).

Sociale bronnen: je familieleden, vrienden, collega's, buren.

Institutionele bronnen: sociale instituties zoals het gezin, de kerk, talen.

Existentiële bronnen: positieve en negatieve ervaringen die mensen gebruiken om zichzelf te definiëren, zoals gepest zijn, veerkracht, nieuwsgierigheid, hulpvaardigheid.

Uit Gassler et al. (2022, p. 9)

Hogeschool van Amsterdam

Verborgen?

Wiens kennisbronnen?

- M.n. kennisbronnen van jongeren uit gemarginaliseerde groepen/in kwetsbare posities

Voor wie verborgen?

- Voor professionals die met hen werken én vaak ook voor jongeren zelf
 - Docenten hebben vaak beperkte kennis van de thuiscontext van leerlingen met een andere achtergrond dan henzelf (Andrews & Yee, 2006; Bronkhorst & Akkerman, 2016)

Hoe komt dat?

- Dominant perspectief als norm
- Minderheidsperspectief benaderd als deficiëntie

Kansen

Wanneer we de verborgen kennisbronnen (bijv. meertalige competenties) van jongeren **zichtbaar maken en doelgericht benutten**, kan dat bijdragen aan ...

Voor studenten:

- Welzijn
- Sense-of-belonging
- Participatie en motivatie

Voor professionals:

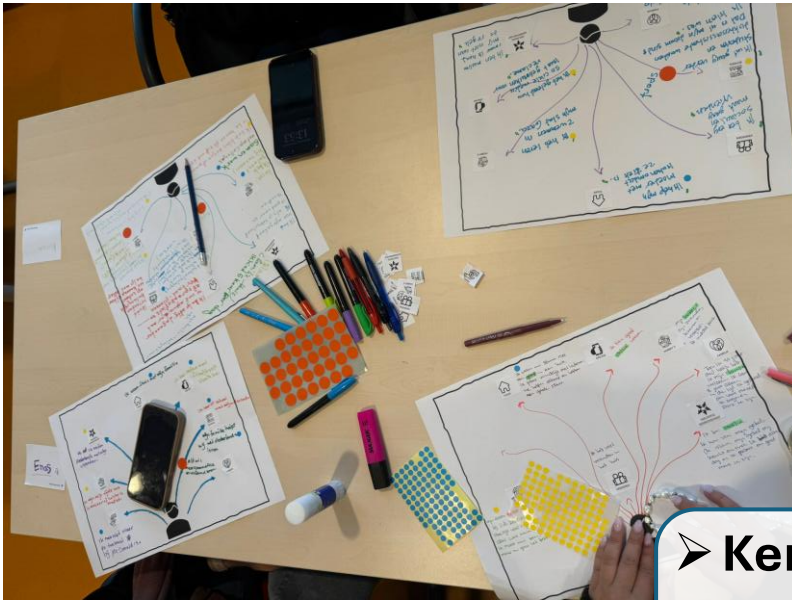
- Vollediger beeld leefwereld studenten
- Betere aansluiting behoeften studenten

*"Ik voel me zeg maar wel een **meer waardevolle stagiair** als ik daar zit en iets kan bieden wat andere mensen niet kunnen bieden."
(Student Social Work)*

... en daarmee aan **gelijkere en betere kansen** in het onderwijs én op de stage-/werkplek

Proces aanpak

➤ **Kennis, ervaringen en perspectieven in beeld**

Groeiportretten

Analyse

- **Van groeiportret naar onderliggende kennisbronnen**

- **Lessen ontwerpen, uitvoeren en evalueren**

Ontwikkelen onderwijsaanpak

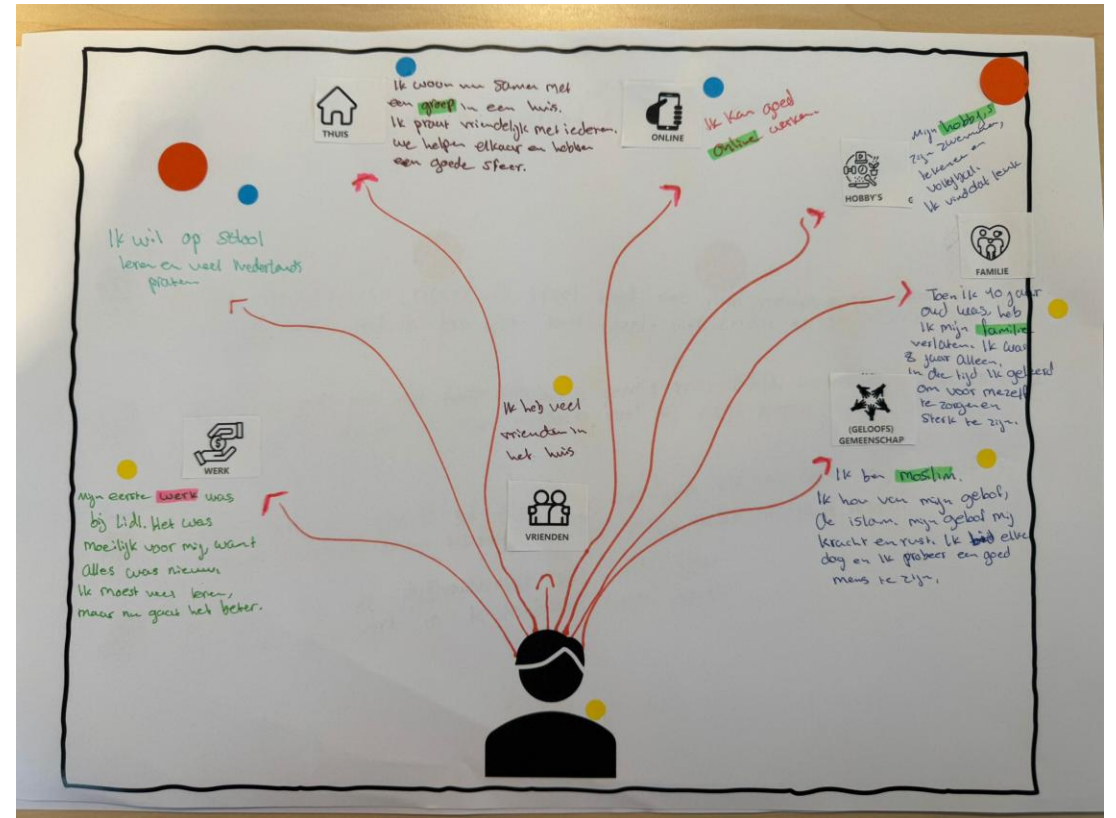
Hogeschool van Amsterdam

Groeiportretten

Hoe?

- Verschillende contexten
- Taaltoegankelijk
- Creatief/visueel
- Denktijd
- Fysiek product

Verborgen kennisbronnen van studenten

Van uitspraak naar kennisbron

Ontwikkeld in uiteenlopende leefcontexten, zoals:

- Praktische vaardigheden via hobby's en alledaagse praktijken
- Meertalige repertoires door interactie met familie en gezin
- Normen en waarden via deelname aan geloofsgemeenschap
- Sociale vaardigheden door omgang met vrienden

Uitspraak / talent	Verborgene kennis, vaardigheid, ervaring, kracht, etc.	Op inspelen
"Ik ging in Turkije niet naar school, maar heb zelf Turks geleerd."	Kennis over taal en taalleerprocessen	Taalvergelijking Inzetten als klassenstrateeg / leerassistent
"Ik kook heel veel"	Kooktaal, rekenen, plannen	Instructies leren geven vanuit kookopdracht; eerst praten dan schrijven, recept als context voor rekenen met verhoudingen
"Ik kan goed met m'n telefoon"	Opzoekvaardigheden, communiceren	Telefoon een ochtend op een andere taal zetten en onderzoekopdrachtje uitvoeren
"Ik heb geleerd om met mensen te communiceren zonder bang te zijn"	Communicatievaardigheid	Ervaringsverhaal als basis nemen, belangrijke elementen om angst te bezweren uithalen, die oefenen met de klas.

Kennisbronnen benutten: uitgangspunten

Waarderend vertrekpunt
(houding; voorwaardelijk):

- Kijk naar wat leerlingen goed kunnen, niet alleen naar wat moeilijk gaat
- Zie ook wat ze buiten school geleerd hebben als waardevolle leerbron

Pedagogisch (relatie;
voorwaardelijk):

- Creëer een veilige en open leeromgeving waar leerlingen hun kennisbronnen kunnen inzetten; talig en cultureel veilige plek; culturele sensitiviteit (referentiekaders)

Didactisch

- Aansluiten bij de belevingswereld van leerlingen; context, kennis, vaardigheden, strategieën, interesses

Pedagogisch-didactisch:

- De leerling in een expertrol zetten; zichtbaarheid, leergemeenschap, rolverdeling

Eerste opbrengsten

Voorbeelden van ontworpen lessen

Experts *content* en fotografie

- *Leerlingen in de expertrol*: twee leerlingen namen als expert een groep leerlingen mee in het maken van foto's of het maken van content.
- Leerlingen presenteren een verborgen talent, oefenen met spreken en samenwerken, leren woorden over vrijetijdsbesteding en durven hun talent te laten zien aan anderen.

Gezonde recepten

- **Ervarings- en culturele kennis** (koken) benutten, aansluiten bij de belevingswereld
- Recept uit thuisland uitzoeken, gezonde en ongezonde voeding onderscheiden en presenteren

Informatieposter over opleiding

- **Ervaringskennis** (schoolloopbaan) benutten, expertrol
- Opdracht: “Maak een folder over de Entree-opleiding niveau 1 in je eigen taal”
- In **thuis**taalen informatie over de opleiding verzamelen, vertalen & presenteren

Inzichten docenten

Hoe hebben docenten de aanpak ervaren?

- **Bewustwording:** over kennisbronnen, culturele achtergronden en het belang van thuistalen
“Eyeopener dat kennis daarmee 'aan' kan gaan van studenten.”
- **Inzicht:** in kennis, vaardigheden en ervaring van hun studenten en de bijbehorende (leer)behoeftes
- Andere **benadering studenten:** meer autonomie en meer ruimte voor inbreng
- **Inzetten van verschillende talen:** translanguaging-vormen worden bewuster ingezet
“We durven nu de eigen taal steviger in te zetten, dat is ook gelukt in de lessen.”

Wat zien docenten bij studenten gebeuren?

- Relationeel aspect: meer **verbinding** met studenten en groepsvorming bij studenten
- **Zelfvertrouwen** en gevoel van gezien & gehoord worden
- **Grotere betrokkenheid** bij de les, bijvoorbeeld door inzet thuistalen:
“Ze gaan actiever praten. Er komt veel meer uit de studenten.”
- Maar ook **identiteit en trots** door ruimte voor kennisbronnen.

Ervaringen studenten

Studenten over maken groeiportret

“Het zet je
hersenen aan het
werk.”

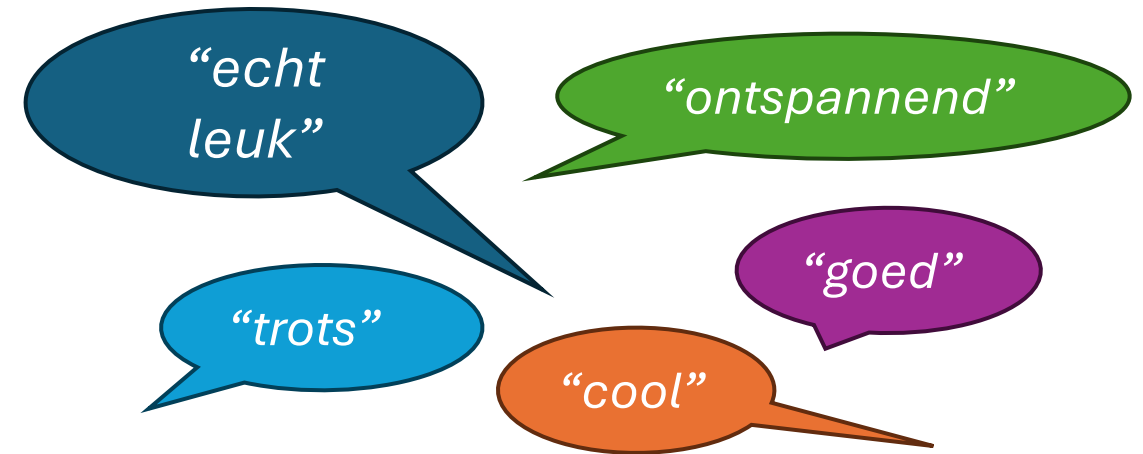
“Ik vond het geweldig
om mijn **creativiteit**
te laten zien en over
mijn dromen te
vertellen.”

“Omdat het een leuke
bezigheid is die me
helpt om op een andere
manier over mezelf na
te denken, en omdat
het creativiteit en
vrijheid bood.”

“Omdat ik de talenten
van mijn **vrienden**
bewonderde en mijn
vrienden mijn talenten
bewonderden.”

Studenten over de aanpak

- Over het algemeen **positieve ervaringen**. Maar ook zij moesten soms wennen:
“Eerst vond ik het een beetje raar.”
- Studenten ontdekken hoeveel zij hebben **geleerd** en wat ze **al kunnen**:
“Ik wist niet dat ik zo vriendelijk ben en sociaal en zo. Ik kan helpen. Mensen helpen.”
- Studenten **leren elkaar kennen**, maar hebben niet altijd **behoefte aan delen**:
“Nee, dat is gewoon, dat is niet zo belangrijk om mij gewoon, om te weten hoe ik ben. Snap je?”
- Studenten waarderen: gesprekken, samenwerken, creatieve werkvorm

Verken samen

In groepjes

1. Bekijk het groeiportret

- Welke (onderliggende) kennisbronnen brengt deze student mee?
- Hoe zou je deze kennisbronnen kunnen inzetten in de lessen/vakken die jij geeft om het leerproces van de student te ondersteunen?

Uitwisselen

(Verborgen)
kennisbronnen van
studenten: wat viel op?

Wat kan deze aanpak
betekenen voor jouw
onderwijs?

Bedankt voor jullie aandacht!

jantje.timmerman@hu.nl

